

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Мектеп жасына дейінгі тәрбиеде ұлттық құндылықтардың маңызы

ЖАРИЯЛАНДЫ
14.12.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/185827/>**Жиенгарина Аругул Абиевна**

Тәрбиеші

Ақтөбе облысы, Темір ауданы

Шұбарқұдық кенті. ЕРКЕЖАН Б. Б

КІРІСПЕ

Қазіргі жаһандану жағдайында ұлттық болмысты сақтау және ұрпақ санасына ұлттық құндылықтарды сіңіру мәселесі ерекше өзектілікке ие болып отыр. Ұлттың рухани тұтастығы мен мәдени жалғастығы ең алдымен жас ұрпақтың тәрбиесі арқылы қамтамасыз етіледі. Осы тұрғыда мектеп жасына дейінгі тәрбие ұлттық құндылықтарды қалыптастырудың бастапқы әрі шешуші кезеңі болып саналады. Мектепке дейінгі жас – баланың дүниетанымы, мінез-құлқы, құндылық бағдарлары мен адамгершілік қасиеттері қалыптасатын ерекше кезең. Дәл осы уақытта бала өз халқының тілімен, мәдениетімен, салт-дәстүрімен алғашқы таныстығын бастайды. Ұлттық құндылықтарға негізделген тәрбие баланың тұлғалық дамуын қамтамасыз етіп қана қоймай, оның рухани-адамгершілік саулығын нығайтады. Сондықтан балабақша тәжірибесінде ұлттық құндылықтарды жүйелі түрде енгізу ғылыми-педагогикалық тұрғыдан маңызды міндет болып табылады.

Негізгі бөлім

Мектеп жасына дейінгі тәрбиеде ұлттық құндылықтардың маңызы ең алдымен баланың тұлғалық дамуына ықпал етуімен айқындалады. Ұлттық құндылықтар ұғымына тіл, салт-дәстүр, әдет-ғұрып, ұлттық ойындар, ауыз әдебиеті, музыка мен өнер түрлері жатады. Осы құндылықтар арқылы бала өз халқының мәдениетін танып, ұлттық болмыстың мәнін түсіне бастайды. Бұл баланың өзін белгілі бір ұлттың өкілі ретінде сезінуіне, ұлттық сәйкестіктің қалыптасуына негіз болады. Ұлттық тәрбие баланың

адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Қазақ халқының дәстүрлі тәрбиесінде үлкенді сыйлау, кішіге қамқор болу, қонақжайлылық, еңбексүйгіштік, адалдық сияқты қасиеттер басты орын алады. Балабақшада осы құндылықтарды ертегілер, мақал-мәтелдер, нақыл сөздер арқылы жеткізу баланың мінез-құлқына оң әсер етеді. Мұндай тәрбиелік ықпал баланың қоғамдағы әлеуметтік қатынастарды дұрыс түсінуіне көмектеседі.

Ұлттық құндылықтардың баланың тілдік дамуына әсері де ерекше. Ана тілі – ұлттық мәдениеттің өзегі. Мектепке дейінгі жаста баланың ана тілінде еркін сөйлеуі, ұлттық сөздік қорды меңгеруі оның ойлау қабілетінің дамуына тікелей ықпал етеді. Халық ауыз әдебиеті үлгілері – бесік жыры, санамақ, жаңылтпаш, тақпақтар баланың тілін дамытып қана қоймай, оның эмоциялық әлемін байытады. Бұл материалдар баланың сөйлеу мәдениетін қалыптастыруда тиімді құрал болып табылады.

Ұлттық ойындар мектеп жасына дейінгі тәрбиеде ерекше орын алады. Олар баланың физикалық дамуын қамтамасыз етіп қана қоймай, әлеуметтік дағдыларын қалыптастырады. Ұлттық қимылды ойындар арқылы бала ептілікке, төзімділікке, ұйымшылдыққа және әділдікке үйренеді. Сонымен қатар, ойын барысында балалар арасында өзара қарым-қатынас нығайтып, ұжымдық әрекетке бейімделу жүзеге асады. Бұл баланың әлеуметтік денсаулығын сақтауға оң әсер етеді.

Мектеп жасына дейінгі тәрбиеде ұлттық құндылықтарды қолдану баланың психологиялық саулығын нығайтуға да ықпал етеді. Өзіне таныс мәдени ортада тәрбиеленген бала өзін қауіпсіз әрі сенімді сезінеді. Ұлттық музыка, күй, халық әндері баланың эмоциялық күйін тұрақтандырып, эстетикалық талғамын қалыптастырады. Табиғатпен, ұлттық тұрмыспен байланысты мазмұн баланың ішкі үйлесімділігін сақтауға көмектеседі.

Балабақша жағдайында ұлттық құндылықтарды тиімді енгізуде тәрбиешінің рөлі ерекше. Тәрбиеші ұлттық тәрбиенің мазмұнын баланың жас ерекшелігіне сай іріктеп, оны оқу-тәрбие үдерісіне жүйелі түрде енгізуі тиіс. Ұлттық мерекелерді ұйымдастыру, дәстүрлі ойындарды қолдану, тұрмыстық заттармен таныстыру баланың ұлттық мәдениетке қызығушылығын арттырады. Сонымен қатар, ата-анамен бірлескен жұмыс ұлттық тәрбиенің нәтижелілігін күшейтеді.

Ұлттық құндылықтарға негізделген тәрбие баланың болашақта көпмәдениетті ортада өз орнын табуына да ықпал етеді. Өз мәдениетін терең меңгерген бала басқа мәдениеттерді құрметтеуге, толерантты көзқарас қалыптастыруға қабілетті болады. Бұл қазіргі қоғам талап ететін маңызды тұлғалық сапалардың бірі болып табылады.

Қорытынды

Қорытындылай келе, мектеп жасына дейінгі тәрбиеде ұлттық құндылықтардың

маңызы ерекше. Ұлттық құндылықтарға негізделген тәрбие баланың рухани-адамгершілік, тілдік, әлеуметтік және психологиялық дамуын кешенді түрде қамтамасыз етеді. Балабақшада ұлттық тәрбие элементтерін жүйелі қолдану баланың ұлттық сана-сезімін қалыптастырып, оның тұлғалық дамуына берік негіз қалайды.

Сондықтан мектепке дейінгі ұйымдарда ұлттық құндылықтарды оқу-тәрбие үдерісіне енгізу, тәрбиешілердің кәсіби дайындығын арттыру және ата-анамен бірлескен жұмыс жүргізу – болашақта ұлттық рухы биік, саналы әрі үйлесімді тұлға тәрбиелеудің маңызды шарты болып табылады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Жұмабаева Ә., Қожахметова К. Мектепке дейінгі педагогика. – Алматы: «Мектеп», 2019.
2. Омарова Б. Мектепке дейінгі жаста ұлттық тәрбие негіздері. – Алматы: «Атамұра», 2018.
3. Нұрғалиева Г.Қ. Балабақшадағы ұлттық тәрбиенің әдістемесі. – Алматы: «Білім», 2017.
4. Құлманова Р. Мектепке дейінгі ұйымдағы тәрбиенің мазмұны. – Алматы: «Рауан», 2019.
5. Сағындықова А.Т. Ұлттық құндылықтарға негізделген тәрбие технологиялары. – Алматы: «Өрлеу», 2020.
6. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» журналы. Ғылыми-әдістемелік басылым, №3, 2021.
7. «Балабақша әлемі» журналы. Республикалық ғылыми-практикалық журнал, №4, 2020.
8. Сухомлинский В.А. Тұлғаны ұлттық мәдениет арқылы тәрбиелеу. – Мәскеу: Педагогика, 2016.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.